

Прохира А.-М.Ю.

студентка,

Науковий керівник: Перетятко Л.А.

кандидат економічних наук, доцент,

Львівський державний університет безпеки життєдіяльності

ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ СПУР В ПРОЦЕСІ ПРИЙНЯТТЯ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ ПО ОЦІНЦІ НОВОЇ ТЕХНІКИ НА ПІДПРИЄМСТВІ

СПУР (система прийняття управлінських рішень) – це системи, які надають людині підтримку при прийнятті управлінських рішень. СПУР не призначені для повної автоматизації процесу розробки рішення. Процедура обробки даних у СПУР не задана заздалегідь, а формується оцінка прийняття рішень у процесі взаємодії із системою [1, с. 189].

У ринковій економіці розробки та впровадження нововведень найпоширеніший не нормативний, а проєктний підхід. В основі проєктного підходу до діяльності підприємства, зокрема до його інноваційної та інвестиційної діяльності, лежить принцип грошових потоків (cash how). У цьому комерційна ефективність діяльності як проєкту, так підприємствам, визначено на підставі «Методичних рекомендацій з оцінки ефективності інвестиційних проєктів та їх відбору для фінансування», затверджених Держбудом, Міністерством економіки, Міністерством фінансів.

Встановлено такі основні показники ефективності інноваційного проєкту:

- фінансова (комерційна) ефективність, що враховує фінансові наслідки для учасників проєкту;
- бюджетна ефективність, що враховує фінансові наслідки для бюджетів усіх рівнів;
- народно-господарська економічна ефективність, що враховує витрати та результати, що виходять за межі прямих фінансових інтересів учасників проєкту та допускають вартісне вираження [2, с. 115].

В основі оцінки ефективності проєкту лежить порівняльний аналіз обсягу запропонованих інвестицій та майбутніх грошових надходжень. Порівнювані величини відносяться в більшості випадків до різних часових періодів. Тому найважливіше, проблемою в цьому випадку, так само як і при визначенні економічної ефективності нової техніки та технології є проблема зіставлення доходів та витрат та приведення їх у порівняльний вигляд.

Методи оцінки ефективності проєкту поділяються на групи, засновані:

- а) на дисконтованих оцінках;
- б) на облікових оцінках.

Причиною необхідності проведення процесу дисконтування (тобто приведення до порівняльного вигляду) може бути інфляція, небажана динаміка інвестицій, падіння промислового виробництва, різні горизонти прогнозування, зміни у податковій системі тощо.

Так, методами оцінки ефективності проєкту, заснованими на облікових оцінках (без дисконтування.), є період окупності (Pay Back Period – PP), коефіцієнт ефективності інвестицій (Average Rate of Return – ARR) та коефіцієнт покриття боргу, (Debt Cover Ratio – DCR).

Методи оцінки ефективності проєкту, засновані на дисконтованих оцінках, значно точніші, оскільки враховують різні види інфляції, зміни відсоткової ставки, норми доходності тощо. До цих показників відносять: метод індексу рентабельності (Profitability Index – PI, чисту вартість, «чистий дисконтований дохід» (Net Present Value) та внутрішню норму прибутковості (Internal Rate of Return – IRR).

Традиційні методи оцінки проєкту широко використовуються у фінансовій практиці. Метод окупності капіталовкладень є дуже поширеним. Але його суттєва вада – в ігноруванні майбутньої вартості грошей з урахуванням доходу майбутнього періоду і внаслідок цього нездатність дисконтування. В умовах інфляції, різких коливань відсоткової ставки та низької норми внутрішніх накопичень підприємства у реальній економіці цей метод недостатньо точний.

Проте, слід звернути увагу на методіку розрахунку коефіцієнта ефективності інвестицій, що розуміється як середній показник прибутковості за період діяльності проєкту. Цей коефіцієнт розраховується розподілом середньорічного прибутку на

середньорічну величину інвестицій. Звичайно, цей показник порівнюється з коефіцієнтом рентабельності авансованого капіталу (підсумок середнього балансу-нетто) [3, с. 234].

Однак усі три традиційні показники, заснованих на обліковій оцінці, не враховують тимчасової складової грошових потоків. Вони не стикаються з факторним аналізом та динамікою грошових потоків в економічній реальності. Тому найповніше проект можна оцінити, застосовуючи методи, що базуються на дисконтованих оцінках.

Список використаних джерел:

1. Балабанова Б.У., Митрохін Н.Е. Управління організацією : навч. посіб. Київ : Весна, 2017. 240 с.
2. Гаджинський А.П. Економіка : навч. посіб. Київ : Наука, 2018. 408 с.
3. Мочерний К.Р., Устенко Л.В., Чеботар Т.І. Основи підприємницької діяльності : посібник. Київ : Видавничий центр «Академія», 2017. 302 с.